

bijdrage ook.
i. Beheer in
christelijke
uud wezen.
Nu, dit doel
kwam een
stogen hoor-
k hoop, dat
ag naar ons
tenburgs —
vertellen van
e koppen bij
e met f 8.50
nd gedrukt:
k.
le vreugden.
kind. Want
e ontvangen.
t aanhaken.
e N.); f 1—
oegere en 'n
mek); f 2.50
(J. de K. te
af): giraal
de „stand-
enkt, dat de
Hartelijk be-
te schande
een plaatsje
t aula.
SCHILDER.

PRACTIJK

(III)

otaal onver-
tief. Die ge-
eens de taal,
i — en zom-
het meikje,
dracht. Niet
egen en zijn

k komen tot
e k e n n e n
en ongeken-
zo „in-het-
veel te wel-
gt: „Dit te-
stantse lan-
nis, ondanks
omt” (R. T.,
stellen op zijn
lijk tegenover
eerlijk tegen-
genover God
verder van:
behoeven wij
den zien, wat
is, en in de
op dat punt
ing, die iede-
nooit iemand
de, niet wer-
geestelijke
gekend, die
ig deden, een
die zij nooit
de wijze van
jen, oneerlijk-
ngen, met het
en of blikken,
angst, wrok,
(R. T., 240).
den de „con-
„alleen deze
zerkt” (R. T.,
il te zijn voor
krijgt hij het
ogen te zien”

als een soort
a t h a r s i s
dan ook zelf,
e van de psy-
ifs, dat Tour-
werd, dat hij
Hij zegt zelf:
ontdekkingen,
belangstelling,
rhand van de
t, dat een pa-
daarvan gewe-
ed, waarin zij
genover de an-
haar dokter.
stelijke terrein
en nog ernst-
dat zij meer
dan van mijn
T., 241).

Dat Tournier hier reeds onmiskenbaar als psychiater werkzaam is, blijkt wel duidelijk uit dit verhaal; hier is n.l. een „fixatie” aan de „psychiater” ontstaan. Een wederzijdse binding, die het karakter aan kan nemen van een soort betovering. Deze dreigt trouwens bij elke geestelijke behandeling. Tournier constateert dan ook: „Geestelijken, artsen en ook wel leken, die de geschiktheid bezitten priesterlijke arbeid te verrichten, worden er dikwijls min of meer bewust van tegengehouden zich actief met de zielzorg in te laten, doordat zij bevreesd zijn voor de gehechtheid van de betreffende personen jegens hen, welke in de psychoanalyse „overdracht” wordt genoemd. Ik heb verscheidene predikanten, priesters, artsen en leken gekend, die de grootste moeilijkheden te verduren hadden met iemand, vaak patient, die hen vervolgde met zijn of haar opdringerige aanhankelijkheid; trouwens, ik kan niet zeggen (zo zegt Tournier) dat ik er zelf altijd aan ben ontkomen” (T. G., 259).

In die „stille tijd” wil God ons dan bekend maken „Zijn plan met ons”. Ook hier maken wij weer kennis met een typisch Buchmanniaanse stelling! Wij moeten voor alles trachten „Gods plan met ons leven” te leren kennen en als wij dit te weten gekomen zijn, moeten wij, in gehoorzaamheid, ons leven daar naar inrichten. Letterlijk schrijft Tournier: „God heeft een plan voor ieder mens. Zich aan dat plan houden, betekent, dat men zijn normale leven heeft. Het op fysiek, moreel en geestelijk gebied afwijken van dat plan, is wat ik levensfouten genoemd heb, en deze kunnen een noodlottige terugwerking op onze gezondheid hebben. De taak van de medicus is 't dus, de mens te helpen Gods plan met zijn leven te ontdekken, om zodoende tot de verwerkelijking van zijn normale leven te komen” (R. T., 70).

Waarom ziet Tournier nu het „afwijken van dit plan van God”? Wat zijn dan die „fysieke levensfouten”? „Onder de fysieke levensfouten staan naast overbelasting en onvoldoende lichaamsbeweging de voedingsfouten bovenaan: het gebruik van te veel vlees, te veel suiker, te veel zuur, alcohol, kortom het te veel op lekker eten uit zijn. Er bestaat ook een plan van God voor de voeding van de mens, waar men niet ongestraft van kan afwijken” (R. T., 32). „Er zijn ook”, zo zegt Tournier, „bepaalde functies in het organisme — de vegetatieve functies — die aan de wil van de mens ontsnappen. Zij zijn, als ik het zo mag zeggen, automatisch onderworpen aan Gods plan. Wanneer wij dus met die functies, waarin wij wel vrijheid van handelen gekregen hebben, ongehoorzaam zijn aan dat plan, heerst er innerlijk disharmonie. Het gaat er dan mee als met een blokkade, waarin een deel der bijen het goddelijk plan, dat hun instinct hun voorschrijft, zou volgen, terwijl de rest er zich aan zou onttrekken. Dat bijenvolk zou men ziek noemen”

't Is mijn broeder

door Argye M. Briggs. Uit het Amerikaans vertaald door Nel Bergmans. Uitgave J. H. Kok N.V. te Kampen.

We zijn heel erg blij met dit boek, want het is een goed boek en goede boeken zijn schaars tegenwoordig. Het is het verhaal van Josh Kenyon.

Zijn vader is een oud-militair, een Kolonel, verstaar in een vormen-godsdienst. Zijn broer heet Ran, een deugnet, de verwerende lieveling van zijn vader, die opgroeit tot een misdadiger, het familiebezit opmaakt en krankzinnig wordt. Evert is een van de negerbedienden. Het donkere ras wordt in den huize Kenyon op een afstand gehouden. De bedienden, negers en negerinnen, worden niet mishandeld, maar evenmin behandeld als mens. laat staan als christen.

En daarmee is de stof gegeven voor een roman, die boeit van de eerste tot de laatste pagina. Maar het boek is niet alleen spannend, het is ook door en door Amerikaans. Wie wat wil weten van het leven in Amerika, leze dit boek. Het vertelt ons van de opvattingen van de gewone Amerikaan, van zijn gezinsleven, zijn kijk op het negervraagstuk, zijn godsdienst, zijn praktische aanpak van de dingen.

Maar dat is lang niet alles. Ofschoon Amerikaans tot in de kleinste details, is het een boek, dat u uzelf laat zien. Want dit boek is niet een godsdienstig boek, zoals Amerika er twaalf in een dozijn leveren kan. Dit boek blijft niet aan de oppervlakte, het graaft diep, zeer diep in de roerselen van het menselijk hart en het reikt daarom ver uit boven het Amerikaanse leven, het raakt ook uw leven zeer persoonlijk.

En dat is het wat dit boek waard maakt door ons allen gelezen te worden.

Het gegeven van deze roman ligt in de titel verankerd: „'t is mijn broeder”.

Josh wordt geconfronteerd met het Schriftwoord: wie zijn broeder haat, is een doodslager, en later, wanneer hij dit woord begint te begrijpen, met dat andere woord: Wie tot zijn broeder zegt Raka, die is strafbaar door het helse vuur. En wanneer hij eindelijk ook dat heeft leren verstaan, komt hij in aanraking met nog een ander woord der Schrift: hebt uw broeder lief.....

En ook dat leert hij.

Hij wordt op tweeërlei wijze met deze eis der Schrift geconfronteerd. In de eerste plaats met zijn natuur-

(R. T., 225). Hier begrijp ik echter Tournier niet: de vegetatie-functies zijn niet aan onze wil onderworpen. Zij ontsnappen aan onze wil. Goed! Maar, zou ik dan met die functies ongehoorzaam zijn aan Gods wil? Ik kan er toch pas on-gehoorzaam aan zijn, als zij op enigerlei wijze wel aan mijn wil onderworpen zijn! Zo poneert Tournier verder ook de „wet van de 3-voudige rust”; de rust van de winter, van de Zondag en van de nacht! Hij omschrijft deze als volgt: „Ten eerste (is daar) de jaarlijkse rust, waar de natuur ons het voorbeeld van geeft: zij rust in de winter. En men zou zich kunnen indenken, dat wintervacantie gunstiger is dan zomervacantie. In de tijd, waarin het gebrek aan zonneschijn ons van een deel der zonnekracht berooft, zijn een paar weken in de bergen, in de sneeuw met sterke ultraviolette straling, ongetwijfeld de beste vakantie en wellicht komt eenmaal de dag, dat de onderwijsautoriteiten dat zullen inzien. Hippocrates gaf reeds de raad om in de winter arbeid en voeding te verminderen — hij schreef zelfs een enkele maaltijd per dag voor! — om zich zo naar de wet der natuur te richten. Vervolgens de wekelijkse rust, naar Bijbels voorschrift: op dit punt behoeft men niet te wijzen op de fout van ontelbare mensen, die zich op Zondag meer vermoeien dan in de week. En tenslotte de nachtrust, waarop Christus zo met nadruk wijst en welke onze beschaving, met haar perfectieering van het kunstlicht, zo sterk beknot heeft” (R. T., 123).

Wat dit alles voor invloed op Tournier's praktijk heeft, blijkt wel uit zijn mededeling, dat hij de laatste jaren een steeds groter aantal..... gezonden (!) te „behandelen” krijgt (R. T., 76). „De beweegreden voor hun doktersbezoek was iets geheel nieuws. Uit liefde tot God, uit verlangen Hem te gehoorzamen en hun beste krachten en talenten aan Zijn dienst te wijden, wilden zij tot groter zelfkennis komen, om hun leven, hun gedrag, hun voeding en hun rust beter naar Zijn plan te regelen. Het is heerlijk (zo zegt Tournier) voor een dokter om op die manier een gezonde te kunnen helpen zijn gezondheid nog te verbeteren en zijn maatschappelijk rendement te verhogen. Het is, als ik mij zo mag uitdrukken, hem helpen een positieve gezondheid op te bouwen: niet een gezondheid om niet ziek te worden, maar een gezondheid om beter te kunnen dienen” (R. T., 76).

Ik vermoed zo, als ik dat hier reeds zeggen mag, dat zulke mensen Tournier opzoeken, omdat zij, vermoedelijk evenals hijzelf, „een hang zullen hebben naar het buitengewone, en een afkeer van het alledaagse en eentonige leven”; misschien ook wel „een complex tegen het normale leven”.

Dit zijn geen „gewone patienten” meer; noch lichamelijk, noch geestes-ziekten.

P. JASPERSE.

LITERATUUR EN KUNST

lijke broeder, die hem veel kwaad berokkend heeft en voor wie hij desondanks, toch dertig dollar per maand van zijn karig weekloon gaat opbrengen, wanneer deze in een inrichting moet worden verpleegd.

Maar daar is ook die andere broeder, die neger Evert, die stille jongen, die „bekeerd” wordt en als christen leeft, voor dokter gaat studeren en later, wanneer Josh getrouwd is en op de olievelden zijn brood verdient, na jaren verwijdering hem weer in de weg treedt. Josh heeft nooit iets met deze bediende van zijn vader gehad. Integendeel, hij hield wel van de vrome, stille jongen, maar hij was een neger, en die gaf je geen belangstelling. Maar God drukt hem ook hier met de neus op de eis van de Schrift, ook Evert is zijn „broeder” en dat beseft hij pas op de laatste pagina van het boek, want dan is ook Josh „bekeerd”, heeft hij de KERK mogen zien, de onmisbaarheid van de gemeenschap der heiligen en dan zal er Avondmaal gevierd worden. Amerika heeft kerken voor blanken en voor negers gescheiden. Maar het is een bijzondere dienst, want de zoon van Josh is domine geworden en de neger-dokter Evert leeft zo mee met het gezin van de zoon van zijn vroegere meester, dat ook hij, zij het op de galerij, deze dienst wil bijwonen. En dan gaat daar beneden 't brood van hand tot hand en wanneer ook de bekertjes met wijn rondgaan, ziet Josh plotseling, daar op de galerij de neger, zijn oude vriend, en dan gaat er iets opzien-barends gebeuren.

Josh gaat met brood en wijn naar boven en neemt plaats naast Evert en deelt met hem de Avondmaals-tafel, terwijl de jonge predikant daar beneden zegt: „Want zo dikwijls als gij deze drinkbeker zult drinken, zo verkondigt gij de dood des Heren, totdat Hij komt.....”. En dan drinken Josh en de neger Evert samen.

„Eén Heer, één geloof, één doop.....”.

Men moet Amerika kennen om te begrijpen, wat deze overwinning zeggen wil.

Maar laat ons de hand in eigen boezem steken. Ook u en mij wordt dagelijks in het oor gefluisterd: „'t is uw broeder.....”.

Of het gereformeerde mensen zijn, die in dit boek optreden? Neen, dat niet. Want Amerika heeft zo goed als geen gereformeerden.

Maar we belijden in art. XXVII van de Ned. G. B.,

dat „deze kerk verspreid en verstrooid is door de gehele wereld, nochtans tezamen gevoegd en verenigd zijnde met hart en wille in één zelfde Geest, door de kracht des geloofs”.

Krachtens dit artikel zeggen wij: dit is een christelijk boek, en n.l. reikt het ver boven het gewone Amerikaanse genre van z.g. „christelijke lectuur” uit, omdat deze auteur zijn stof laat uitgroeien tot kerk-vergaderend werk en in de gemeenschapsoefening aan de Dis des verbonds, het rassenvraagstuk inderdaad „oplost”, op de enige manier, waarop ook Amerika dit zijn probleem alleen maar zal kunnen oplossen.

Dezer dagen zagen we ergens een aankondiging van een nieuwe druk van het boek „Zoon van Amerika”, het opzienbarende boek, dat zijn stof vond in de „black belt” van Chicago. Ook dat werk zoekt de oplossing van het rassenvraagstuk. Maar we beluisteren daarin het lied van Lamech, die een man dood sloeg om een wond en een jongen om een bull. Dit boek zingt het lied van de verlorne kerk, dat niet het lied is van de krachtmens, die eenling bleef, maar het gezang van de grote schare, uit alle geslachten, tongen en natien.

Ik zeg: ik ben blij met dit boek en ik hoop op herdrukken, want, wat ditmaal uit Amerika kwam was goed, heel goed, een verrijking voor onze positieve christelijke lectuur.

De vertaling was in goede hand en de firma Kok zorgde voor een smaakvolle en degelijke uitvoering. Gaarne aanbevelen. R. v. R.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Prof. Dr G. C. v. Niftrik en de V.U.

Het tijdschrift „Kerk en Theologie”, waaraan allerlei Hervormde theologen meewerken, en dat eens in de drie maanden verschijnt, geeft in elk nummer een interessante kroniek, welke versorgd wordt door prof. Van Niftrik en dr A. F. N. Lekkerkerker.

In de kroniek, geplaatst in het nr dat enige weken geleden verscheen (3e Jrg., No. 1, 1952), schrijft prof. Van Niftrik vrij uitvoerig over dr C. J. Honig. Deze zoon van de vroegere Kamper dogmaticus was en erelid en reunist van S.S.R. Gezien de houding van dr Honig inzake de gebeurtenissen binnen S.S.R., met name binnen de afdeling Amsterdam, had G. Puchinger in zijn blad „Polemios” laten weten, dat hij niet gerust was over de houding van dr Honig inzake de barthaanse agitatie binnen genoemde afdeling. In „Polemios” van 15 Dec. 1951 deelt Puchinger mede, dat het „trouweloze” (de benaming is van Puchinger zelf en, naar ik meen, terecht gebruikt in dit verband) erelid van de afdeling Amsterdam meende te moeten heengaan in zijn hoedanigheid en van erelid en van reunist. Deze mededelingen worden ook verstrekt in de kroniek waaraan prof. Van Niftrik deze merkwaardige zin toevoegt: „De heer Puchinger constateert met enige voldoening, dat hij weer gelijk had”.

Nu is dr C. J. Honig ook curator van de Vrije Universiteit. Vandaar dat Puchinger, in rechtmatige zorg over deze curator, een duidelijke vraag stelt, ook overgenomen in de kroniek: „En tot de gehele Gereformeerde Gezindte neem ik de vrijheid als gereformeerd medelid deser Gezindte één vraag openlijk voor te leggen: Is het gerechtvaardigd dat een figuur van de principiële ligging van dr C. J. Honig, die, naar thans openlijk bewezen is, de Amsterdamse S.S.R.-studenten zonder enige verdien-ning in het jaar van de Groen-herdenking heeft overgegeven aan het Barthaanse penetratiefront, nog langer curator zij van de Vrije Universiteit? Stel deze typisch Groenianse vraag thans openlijk en alom!”

Prof. van Niftrik vindt deze „onbeschaamdheid” daarom de moeite van behandeling in zijn kroniek waard, omdat de V.U. in het geding is. Als deze volbloed barthaanse belangstelling gaat krijgen voor de V.U. dan mag het wel in de krant! Hij antwoordt op zijn eigen vraag of de V.U. nu ook gaat meedoen met de grote schoonmaak, aldus: „Dat kan interessant worden, nu er juist zoveel nadruk op wordt gelegd, dat de Vrije Universiteit maar niet een universiteit is van de Gereformeerde Kerken, maar van de Gereformeerde Gezindte, waartoe ook Hervormden kunnen behoren. In een kerkblad van Kerkeraad en Jeugdraad te Honselaersdijk las ik de mededeling, dat er aan de V.U. 230 Hervormde studenten studeren en dat drie Hoogleraren plus één lector beëldend lidmaat der Hervormde Kerk zijn. M.a.w.: de Vrije Universiteit ook voor Hervormden acceptabel! Wij willen het gaarne geloven. Als nu dr Honig er maar niet wordt uitgezet! En als we eens duidelijk horen mogen waar de grenzen van de Gereformeerde Gezindte precies liggen. Ik vrees met grote vrees, dat naar het inzicht van de leidende figuren ter Vrije Universiteit nogal een behoorlijk deel der Hervormde Kerk daar buiten zal vallen”. (Vetgedrukte woord in het origineel cursief gedrukt, Z.).

Ik laat de polemiek met prof. Van Niftrik graag over aan Puchinger, hij heeft daarvoor een heel blad beschikbaar. Ik geloof, met prof. Van N., dat het verbazing kan wekken als de V.U. voor Hervormden acceptabel is; als de V.U. metterdaad acceptabel is dan pleit dat alvast niet voor de huidige lijn van de V.U. Ook over die grenzen van de Geref. Gezindte zou ik graag meer horen. Dat wordt wel eens tijd. Aangezien ik vooralsnog meen, dat die „Gereformeerde Gezindte” een fictie is, zal ik over die grenzen wel niet nader ingelicht worden. Ik deel echter niet die vrees van prof. Van N. t.a.v. het inzicht van de leidende figuren van de V.U. De getallen die prof. Van N. verschaft spreken in dat opzicht een te duidelijke taal. Het opportunisme in die kringen eniger-mate kennende, meen ik te mogen verwachten, dat men aan die kant alles zal vermijden wat het ongenoegen met Hervormden zou kunnen opwekken.

Dat prof. Van N. bij voorbaat de leidende figuren in V.U.-kring wil waarschuwen voorzichtig te zijn, blijkt, dunkt me, uit zijn kroniek niet onduidelijk. Nadat de